

ZAMONAVIY BINO VA INSHOOTLAR, ZAMONAVIY INTERYERNING VA UNING AHAMIYATI.

Faritdinov Jur'at Nurmuxammetovich

Alfraganus University Umumkasbiy fanlar kafedrasi katta o'qituvchisi. e-mail:

juratfarid3@gmail.com +998990807949

Annotatsiya: *Zamonaviy bino va inshootlar ,interyer bu zamon talablaridan biri bo'lib qolmoqda. Rivojlangan zamonaviy shahar deganda ko'z oldimizda interyer va arxitekturasi mukammal ,barcha qulayliklarni o'zida mujassam qilgan baland -osmono'par binolar nazarda tutiladi.*

Bu maqolamda,hozirgi zamon uchun eng talabgir bo'lib kelayotgan arxitekturaning bir bo'lagi interyer va uning zamonaviy bino va inshootlar qurilishi ,ta'mirlanishidagi o'rni haqida yoritib o'tilgan. Zamonaviy binolar , chiroyli interyer va ko'rkam –hozirgi kun talabidagi inshootlar asli mamlakatning rivojlanayotgani yorqin isbotidir.

Kalit so'zlar: *Inshootlar,Interyer,arxitektura,bunyodkorlik, rivojlanish, shaharsozli.*

Аннотация: *Современные здания и интерьер остается одним из требований этого времени. Развитый современный город – это высотные здания с совершенным интерьером и архитектурой, включающие в себя все удобства.*

В данной статье объясняется интерьер, который является наиболее востребованным объектом архитектуры, и его роль в строительстве и ремонте современных зданий и сооружений. Современные здания, красивые интерьеры и современные удобства являются ярким доказательством того, что страна развивается.

Ключевые слова: *Здания, Интерьер, архитектура, творчество, девелопмент, градостроительство.*

Annotation: *Modern buildings and structures, interior remains one of the requirements of this time. A developed modern city means high-rise buildings with perfect interior and architecture, incorporating all amenities.*

In this article, the interior, which is the most demanded piece of architecture and its role in the construction and repair of modern buildings and structures, is explained. Modern buildings, beautiful interiors and modern facilities are a clear proof that the country is developing.

Key words: *Buildings, Interior, architecture, creativity, development, urban planning.*

Har qanday inshoot, bino va yangi qurilish obyektlari shahar va mamlakat ko'rkini oshirib beribgina qolmay, insonlarga qulaylik yaratishda ham muhim rol o'ynaydi. Olimlar fikriga ko'ra: Har qanday arxitektura inshooti, o'zining vazifasi, qurilish joyidan qat'iy nazar, go'zallik qonuniyatlari asosida bunyod etiladi. Agarda, dunyo xalqlarining va har qanday davlat arxitekturasi rivojlanish tarkibiga qisqacha nazar qilsak, ishonch hosil qilish mumkinki, o'tgan asr davrlaridan tortib, bizning kunimizgacha, arxitektorlar ijodida arxitektura asarlarning qiyofasida go'zallik va betakrorlikka bo'lgan intilish qizil chiziq bilan o'tib turadi.

Albatta, shahar qiyofasini go'zal va betakror bo'lin ajralib turishida arxitekturaning va zamonaviy inshootlarning hissasi bor. Va , darhaqiqat ,tarixiy bin ova inshootlarga nazar solsak naqadar mukammal va did bilan qurilganiga ajablanasan kishi.

Shu o'rinda, ozgina tarixiy arxitekturamizga to'talib o'tsak:

O'zbekiston qadimdan boy madaniy meros va yuksak arxitektura an'analariga ega mamlakat bo'lgan. Har bir viloyat, shahar o'zining minglab yillik tarixiga ega. Arxitekturaning mukammal darajasi deganda ushbu ming yillik tarixga ega shahrlar bino va inshootlarini nazarda tutsa bo'ladi.

Masalan: Qadimgi me'morchilik san'atining yuksak namunalaridan bo'lgan uch minorali Xorazm xoqonlarining saroyi, ko'pincha katta zallari va xonalari bilan ajralib turadi. Afrosiyob, Varaxsha, Panjikentdagi arxeologik qazish ishlari turar-joy binolarining aralash tartibda qurilganligini ko'rsatdi.

Uylar 2-3 qavatli, ularni bezashda boy devoriy tasvir, tasviriy hamda naqshimkor usuldagi yog'och o'ymakorligi qo'llanilgan, yashashga mo'ljallangan qismi va qabulxona, mehmonxona bir-biridan farq qilgan. Arxitekturaning rivojlanishini ko'plab davrlarga bo'lsa bo'ladi.

Arxitektura-me'morchilik durdonalarimiz bilan eng mashhur shaharlarimiz : Samarqand, Buhoro, Xiva, Shaxrisabz, Termiz, Qo'qon , Toshkent shaharlari halihanuz dunyo san'at va me'morchilik ustalarini o'ziga jalb qiladi. (1)-rasm-

1-rasm. Xiva –Ichan qal'a(eng qadimiy me'moriy yodgorliklar XIV asrga to'g'ri keladi))

Ko'rinib turibdiki, milliy madaniyat va urf-odatlar ham bin ova inshootlarning tuzilmasiga va xillariga ta'sir qilgan. Iqlimi bir bo'lgan janubdagi binolar bir-biriga o'xshab ketsa ham ular shu yerdagi xalqning tarixiy madaniyat va urf-odatlariga qarab o'zgarib borgan. Shuning uchun o'zbek xalqining an'anaviy turar-joylari o'zining iqlim sharoitiga, madaniyat darajasiga va urf-odatlariga, badiiy an'analariga moslashgan.

Kundan-kun rivojlanib borayotgan zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti esa, jamoat binolarini kelajakda bo'lajak mutaxassisdan arxitekturaviy loyihalashning uslubiy, nazariy va ilmiy asoslarini o'rganmay turib, badiiy kompozitsiyani tushunmay turib, yangi qurilish me'yorlarini bilmay turib loyihalash mumkin emasligini taqozo etadi. Demakki, zamon rivojlanagani sari arxitekturaga qarash, uning mukammalashivu, inshootlar va binolar qurilishi o'rni ,va nafaqat arxitekturaning balkim, interyer ham beqiyos o'rin olib

kelmoqda. Tilimizda ko'p qaytariladigan Zamonaviy Arxitektura, Interyer atamaları o'zi qachondan beri ishlatilib kelinishida haqida ozgina bilib olsak va fanda bu atamalar qo'llanilishi haqida fikrlarni jamlab olsak :

Zamonaviy arxitektura nima-? Interyerchi ?

Ularning hozirgi zamon talabidagi inshootlar qurilishida va bezagida ahamiyati qanday?

Demak, Zamonaviy arxitektura bu insonlarga qulaylik yaratish ,shahar ko'rkini ochish ,Va boshqa bir qator ijobiy faktlarga bog'liq holda binolarni mukammallashtirish deb tushunaman.Va bu atama albatta o'z tarixiga va tasnifiga ega atamadir.

Zamonaviy arxitektura 1930 va 1960 yillar oralig'ida G'arb dunyosida hukmronlik qilgan va binolarni loyihalashda analitik va funktsional yondashuv bilan ajralib turadigan me'moriy uslubdir. Uslubdagi binolar ko'pincha tekis tomlar, ochiq zamin rejaları, parda oynalari va minimal bezaklar bilan belgilanadi. O'sha davr arxitektorlari "shakl funksiyadan keyin" degan "qoida"ga amal qilganlar, bu esa dizaynerlarni bino qanday ko'rinishda bo'lishidan oldin foydalanuvchi uchun nimaga erishishi kerakligini ko'rib chiqishga undagan. (2-rasm) Zamonaviy binolarning estetik ko'rinishi bir qator ijtimoiy-siyosiy falsafalar, jumladan, binolar chuqur ildiz otgan ijtimoiy tengsizliklarga javob bo'lishi mumkinligi haqidagi g'oya bilan jiddiy bog'liq edi. Uslub ko'pincha xalqaro uslub yoki xalqaro modernizm deb ataladi. Piter Bleyk ning so'zlariga ko'ra -"Zamonaviy arxitektura 19-asrda zamonaviy metropoliya yangi funktsiyalar va yangi tipologiyalarni yaratganida paydo bo'ldi.Bunga misol qilib: Yangi uslub va dizaynni talab qilgan ba'zi inshootlarni hususan birja,kasalxona,temir yo'l stansiyalarini kirgazish mumin " deydi.

2-rasm. 1930-yillarda Baku arxitekturasi.

Jahon tanigan arxitektorlarning fikrlari umumlashgan holda, Zamonaviy arxitekturaning 5 qoidasi mavjud edi, 1920-yillarning boshlarida Korbusier "Arxitekturaning besh nuqtasi" nomli manifestni nashr etdi, u dastlab arxitektor asoschisi bo'lgan L'Esprit Nouveau nashrida paydo bo'ldi. Asosiy inshoda Korbusier ushbu yangi me'moriy uslub uchun asos bo'lishi kerak deb hisoblagan dizaynning beshta asosiy elementini o'rganib chiqdi -

1.Pilotis

Binolar birinchi qavatda harakatlanishni ta'minlash va mashinalar yoki bog'lar uchun joy ajratish uchun mustahkamlangan tayanchlar (yoki ustunlar) ustiga ko'tariladi.

2- Erkin maydon rejasi dizayni.

Asosan ochiq reja, bu tamoyil tizimli rivojlanish va yuk ko'taruvchi qismlarni olib tashlash bilan bog'liq bo'lib, ichki yashash joylarida moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

3. Gorizontal oynalar

Gorizontal lenta oynalari fasad bo'ylab cho'zilgan bo'lib, yanada muvozanatli yoritishni va ko'proq makon hissini ta'minlaydi.

4. Uyingizda tom qismida bog'i

Zamonaviy uylarda uyingizda bog'lari bo'lishi kerak, ular qo'shimcha yashash joylarini ta'minlaydigan tekis tomlardir.

5. Erkin fasad dizayni.

Tuzilishi devorlardan ajratilgan, bu deraza va teshiklarni tanlashda ko'proq moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

Zamonaviy dizayn uslubning ko'rsatkichlari ko'plab estetik tarkibiy qismlarga ega.

- Toza chiziqlar bilan to'rtburchaklar shakllar.
- Ochiq qavat rejasi
- Katta gorizontal derazalar yoki pardalar.
- Ichki va tashqi makon o'rtasidagi aloqa
- Bezakning etishmasligi
- Chelik, shisha va temir-beton eng mashhur qurilish materiallari qatoriga kiradi.

Interyer –me'moriy kompozitsiya ya'ni obyektning ichki holati va ichki ko'rinishini tasvirlab berishdur. Boshqa so'zlar bilan aytganda:binoning ichki tomoni me'moriy-badiiy dizayni, insonga estetik idrok etish va qulay yashash sharoitlarini ta'minlash; me'moriy yechimi uning funktsional maqsadi bilan belgilanadigan bino yoki alohida xonaning ichki maydonidir.

Muhit tushunchasi asosida yotadigan fazoviylik mohiyati «interyer» tushunchasiga, ya'ni inson faoliyatining ma'lum bir turi uchun mo'ljallangan chegaraviy kenglikka bevosita aloqadordir. Ilgari interyerlar qurilish jarayonining bir qismi sifatida instinktiv tarzda ishlab chiqilgan. Interer dizayneri kasbi esa jamiyatning rivojlanishi va sanoat jarayonlarining taraqqiylashib borishi natijasida paydo bo'lgan murakkab arxitekturaning natijasi edi. Makondan (taqdim etilgan maydondan, xonadan, binodan)samarali foydalanishga intilish, foydalanuvchilarga qulaylik va funktsional dizayn zamonaviy interyer dizayni kasbining rivojlanishiga turtki berdi.

Hozirgi kunga kelib "Interyer va dizayn" binokorlik va arxitekturada alohida ahamiyat kasb etayapti. Ichki bezak dunyosi, bino xonalarining o'zgacha va qulay uslubda, bir vaqtning o'zida zamonaviy va sodda, nafis va hashamatli ko'rinishida interyer va dizayn sohasi o'z o'rniga ega. Har bir yangilik, arxitektura yo'nalishidagi har bir uslub insoniyat turmush tarziga qulaylik va yengillikni oshirish maqsadida yaratiladi. Demak, Zamovaniy inshootlarning ichki bezak ishlari, interyerning mukammalligi, o'zgacha yondashuv asosida qilinganligi, va albatta hozirgi kun talablari asosida yaratilishiga bog'liq.

Interyer dizayn har qanday makonni qurishida juda ahamiyatli ro'l o'ynaydi, xoh u uy, ofis yoki tijorat muassasasi. Bu shunchaki estetikadan tashqariga chiqadi, chunki u yashovchilarning ehtiyojlari va afzalliklariga javob beradigan funktsional va jozibali muhitni yaratishga qaratilgan. Va, albatta Interyer dizaynning asosiy maqsadi makondan

maksimal darajada foydalanish va uning funkcionalligini optimallashtirishdir. Dizaynerlar arxitektorlar bilan hamkorlikda aqlli maketlarni yaratishda ishlaydi, bu esa joylarni yaxshi tashkil etilishini va ularda amalga oshiriladigan muayyan tadbirlarga moslashtirilganligini ta'minlaydi.

Interer dizaynerlari estetikani funkcionallik bilan uyg'unlashtirib, bo'shliqlarni sezilarli darajada yaxshilaydi. Interer dizaynerining roli xavfsizlik va sanoat standartlariga rioya qilgan holda foydalanuvchilarning ehtiyojlariga mos keladigan muhitni yaratishni o'z ichiga oladi. Kundalik vazifalar bo'shliqlarni vizual jozibali va funktsional maydonlarga aylantiradigan dizayn loyihalarini kontseptsiyalash, rejalashtirish va amalga oshirishga qaratilgan.

Interyer dizaynning zamonaviy binolar va inshootlarda juda muhimligini oddiygina misollar bilan berib o'tsak bo'ladi. Masalan, Inson yashaydigan zamonaviy kvartiralarini oladigan bo'lsak, uning ichki qismi inson uchun juda muhim va bu uning kayfiyatiga, hayot tarziga juda ta'sir etadi.

Ishdan uyga qaytib kelganda, ko'z poklik, bezak va to'g'ri tanlangan uslub bilan quvonsa, unda har qanday baxtsizliklar kichik va ahamiyatsiz bo'lib ko'rinadi va bunday dam olish va energiya zaryadini olgan odam o'zini amalga oshirish uchun kurashish uchun kuch va qat'iyat topadi. Yoki jamoat binosining ichki qismiga e'tibor berilsa, chunki odamlar bu yerga dam olish yoki ba'zi dolzarb muammolarni hal qilish uchun kelishadi.

Xonaning ichki bezaklari bo'lgan ongli va ongsiz taassurot asosan tashrif buyuruvchilarning xatti-harakatlarini va ularning ushbu davlat muassasasiga ikkinchi marta tashrif buyurish istagida bo'ladilar. Ko'rinib turibdiki, interyer ya'ni xonaning, binoning ichki bezagi dizayni insonga ham ta'sir eta oladi.

Jamiyatning turmush tarzi va ehtiyojlari doimiy ravishda o'zgarib turadi va ichki dizayn bu o'zgarishlarga moslashishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Misol uchun, masofaviy ish kengayib borayotganligi sababli, interyer dizaynerlariga funktsional, ergonomik va estetik jihatdan yoqimli uy ofislarini yaratish vazifasi yuklanadi.

Xuddi shunday, barqaror hayotga qiziqish ortib borayotgani ekologik toza va ixcham yashash joylarining rivojlanishiga olib keldi. Interer dizaynerlari kichikroq uylar uchun innovatsion echimlarni ishlab chiqishda, qulaylik va uslubni saqlab, makon samaradorligini oshirishda birinchi o'rinda turadi.

Bu fikrlarimiz Zamonaviy binolar va interyerining chambarchas bog'liqligi, interyerining ahamiyatiga yorqin dalil bo'la oladi. Albatta, yuqorida aytib o'tilgan shinamlilik, qulaylik, ko'rk, mukammallik, ranglar uyg'unligi bunyod bo'layotgan inshootning qanchalik maqsadga molik qurilayotganini anglatadi.

Ichki dizayn va arxitektura sohalari birgalikda ajoyib joylarni yaratishi mumkin. Interer dizayni ichki makonga, tartib, mebel, bezak, yoritish va boshqa omillarni hisobga olgan holda, arxitektura esa binoning tashqi qismidagi konstruktiv va boshqa komponentlarga e'tibor qaratadi.

Interyer dizaynining ahamiyatlari va roli:

➤ Qulaylik estetikasi

Ichki dizaynning eng aniq rollaridan biri estetik jihatdan yoqimli va qulay joylarni yaratishdir. Yaxshi mo'ljallangan ichki makon oddiy xonani qulaylik va uslubning jannatiga

aylantirishi mumkin. Interer dizaynerlari vizual jozibali va funktsional muhit yaratish uchun ranglar, to'qimalar, mebellar va yorug'likni uyg'unlashtirishda malakali. O'ylangan mo'ljallangan joy hayot sifatini oshirishi, dam olishni rag'batlantirishi va samaradorlikni oshirishi mumkin.

➤ Inson salomatligiga ta'siri

Ichki dizaynning inson farovonligiga ta'sirini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Yaxshi ishlab chiqilgan ichki makon jismoniy va ruhiy salomatligimizga hissa qo'shishi mumkin. Masalan, ranglarni tanlash kayfiyatga ta'sir qilishi mumkin; ko'k va yashil kabi tinchlantiruvchi ranglar dam olishga yordam beradi, qizil va sariq kabi jonli ranglar esa bo'sh joyni energiya bilan ta'minlaydi. To'g'ri yoritish ko'zning kuchlanishini kamaytiradi va diqqatni jamlashni yaxshilaydi.

➤ Barqarorlikni targ'ib qilish

Ekologik ongning o'sib borayotgan davrida ichki dizayn barqarorlikni ta'minlashda yangi rol o'ynadi. Interer dizaynerlari o'z loyihalariga ekologik toza materiallar va amaliyotlarni tobora ko'proq kiritmoqda. Barqaror dizayn nafaqat atrof-muhit izini kamaytiradi, balki ichki havo sifatini yaxshilaydi va energiya sarfini kamaytiradi.

➤ Ijodkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish

Ichki dizayn faqat turar-joy va tijorat joylari bilan cheklanmaydi; ta'lim muassasalari va ish joylariga ham taalluqlidir. Bunday muhitda ichki dizayn ijodkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

➤ Iqtisodiy ta'sir

Ichki dizayn sohasi ham sezilarli iqtisodiy ta'sir ko'rsatadi. Interer dizaynerlari mebel, materiallar va qurilish xizmatlariga talabni oshirish orqali iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadilar. Odamlar yashash va ish joylarini yaxshilashga sarmoya kiritar ekan, ichki dizayn sanoati rivojlanishda davom etmoqda.

Bu kabi ahamiyatli omillar ko'p.

Xulosa qilib aytganda , Zamonaviy bino va inshootlar , yangi qurilish obyektlari shahar va mamlakat ko'rkini oshirib beribgina qolmay, insonlarga qulaylik yaratishda ham muhim rol o'ynaydi. Bino va inshootlar zamonaviy interyer bilan bog'liq bo'lsa , yanada mukammallik va qulaylik aks ettiradi.

Maqolamda davomida , zamonaviy arxitektura, zamonaviy interyer atamalariga va alohida interyerning ahamiyatiga urg'u berishga harakat qildim. Sababi bu atamalar bir biri bilan chambarchas bog'liq , bir birini to'ldirib ko'rkam va zamon talabidagi inshootlarni yaratishga va jamiyatga manfaatli qulay va shinam binolarni taqdim etishga zamin bo'la oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://www.arquitectosjh.com/en/blog-jh/importance-of-interior-design-in-construct>
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/Ichan_qala
3. <https://uzbekistan.travel/uz/memorichlik/>
4. <https://tourquality.uz/>
5. BINO VA INSHOOTLAR TIPOLOGIYASI SH.X.YUNUSOV T-2018

6.O'ZBEKISTONDA TARIXIYLIK DARAJASI YUQORI BO'LGAN ARXITEKTURA YODGORLIKLARI

Dildora Asatova G'ulomjon qizi

7.Baku 1930 rasmi: <https://elchinaliyev.com/1920-1930-3.html>)

8.<https://www.architecturaldigest.com/story/modern-architecture-101>

9.<https://leeb-architecture.com/the-role-of-interior-design-in-architecture/>

10. T. A. Hidoyatov, S. A. KADIROVA, Y. I. ABDURAHMONOV "Zamonaviy jihozlash va interyer" (Toshkent - 2012)

11.<https://conf.sciencebox.uz/> "INTERYER HAMDA INTERYER DIZAYNINING TURLARI" Rahimjonova D.